

Культурний фронт України
(оперативна інформація за інтернет-ресурсами)

08.07.2025

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

Українська розвідка опублікувала дані про 110 культурних цінностей, привласнених росіянами в Криму. – Тетяна Боярчук

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України
Що відбувається з Центром стратегічних комунікацій. – Ігор Соловей

Медіа

Кримськотатарська газета Qırım відзначає 36-ту річницю заснування. – Мар'яна Зінченко

Регіональна культурна політика, культурно-мистецькі ініціативи громад

Громадські та благодійні організації можуть отримати 10 тис. доларів на культурні проєкти

Випікання паски, засолювання сала і роги до короваю: шість елементів внесли до переліку нематеріальної культурної спадщини Волині

Мовні питання

Люди, які б могли обіймати посаду мовного омбудсмена, просто недопущені до конкурсу, – Кремень. – Євген Козярін

Мені досі невідомо, коли буде засідання уряду, де мають призначити нового мовного омбудсмена, – Кремень. – Євген Козярін

Фестивалі

Kurs Valüt, Фактично самі, Валерій Пузік та інші: в Одесі пройде фестиваль Виделкаfest. – Марічка Максимець

Театр

Перший sold out у Жовтневому. МУР розповіли подробиці нової вистави. – Дар'я Лобанок

Театр ім. Лесі Українки готується до прем'єри комедії «Шалене рандеву в готелі «Вестмінстер». – Віолетта Луньова

Візуальні мистецтва

Київська бієнале 2025 оголосила локації й теми

[Присвята світовому українському жіноцтву. До 100-річчя Союзу Українок Америки у Києві відкриють виставковий проєкт «УКРАЇНКИ». – Катерина Кадакова](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[На фестивалі документального кіно в Косові покажуть дві українські стрічки – «Спеціальна операція» та «Озираючись назад». – Поліна Горlach](#)

[Реве та стогне: бездіалоговий фільм «Дівія» про поранену українську природу показали на фестивалі в Карлових Варах](#)

[Докфільм «Дівія» Дмитра Грешка став одним із трьох переможців другого конкурсу програми proMOTION 2025 від Українського Інституту. – Анастасія Ампилогова](#)

[В Ужгороді відбудеться четвертий кінофестиваль «Кіно сусідів»: що можна побачити у програмі](#)

[Вийшов міжнародний трейлер «2000 метрів до Андріївки» Мстислава Чернова: де і коли можна подивитися фільм. – Анастасія Курінська](#)

[Як математики нагнули Кремль, визволили українського дисидента Леоніда Плюща і до чого тут сучасна Україна? – Катерина Гладка](#)

[Стрічка «Відпустка наосліп» з'явилась в національному онлайн-кінотеатрі](#)

Література. Книговидавання

[Відкрито опенкол для українських видавців на книжковий ярмарок у Франкфурті. – Дарина Карапетян](#)

[Книжковий ринок-2025 – кілька висновків без оптимізму. – ПРИНА БАТУРЕВИЧ](#)

[Самвидав – андеграунд чи альтернатива: що варто знати про сучасну українську культуру зинів. – Оксана Заблоцька](#)

[Через обстріл РФ згоріли обкладинки мальовисів українського видавництва](#)

[Розпочали прийом заявок на здобуття премії Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки](#)

[Письменника Андрія Любку та історикиню Наталію Старченко номінували на нагороду «Амбасадор нової Європи» 2024 року. – Поліна Горlach](#)

[Українська письменниця та гік-портал стали переможцями премії «Єврокон»](#)

Музейна справа

Український інститут випустив деколонізаційний гід для музеїв: для чого він. – Поліна Горlach

Музей історії Кам'янського: голос культури України лунав у Європі. – Віолетта Луньова

Охорона культурної спадщини

Землі скіфського городища на Харківщині (якось) опинилися в приватній власності. Облпрокуратура вимагає повернути їх державі. – Дарина Карапетян

Підтримка України у світі

Голос України з британського лісу: «Праліс» – про війну, втрати і вибір. – Ганна Тимошенко

Загальні питання

Українська розвідка опублікувала дані про 110 культурних цінностей, привласнених росіянами в Криму. – Тетяна Боярчук

Головне управління розвідки на порталі War&Sanctions в розділі «Викрадена спадщина» оприлюднило інформацію про 110 культурних цінностей, які росіяни привласнили собі під час археологічних розкопок 2014–2025 років у тимчасово окупованому Криму. Ці цінності окупанти виявили під час нелегальних археологічних розкопок на таких об'єктах археології: «Поселення Артезіан», «Генуезька фортеця Чембало», південне передмістя Херсонесу Таврійського. Також оприлюднили інформацію про цінності з території городища Кадиківське (римський табір), на місці якого окупаційна влада Севастополя планує збудувати торговельний центр, а також про експонати, вивезені агресором із Національного заповідника «Херсонес Таврійський» під прикриттям тимчасової експозиції в музеї історії Єкатеринбурга. Розділ доповнили інформацією про місця нелегальних археологічних розкопок, факти викрадення культурних цінностей та протиправні дії окупаційної влади РФ на території тимчасово окупованого Криму. Докладно:

https://lb.ua/culture/2025/07/07/685414_ukrainska_rozvidka_opublikovala.htm

1

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

Що відбувається з Центром стратегічних комунікацій. – Ігор Соловей

Колектив Центру продовжує працювати як і раніше. Завдяки підтримці ЄС і всупереч труднощам (про це окрема розмова), які створила рідна держава. Адже зареєстрована державна установа (ДУ), в яку має бути трансформований нинішній Центр – існує лише на папері. У неї немає ні приміщення, ні співробітників. Бо уже півроку МКСК не може здійснити перерозподіл бюджетних коштів на нову установу. Затримка (не хочеться думати, що цілеспрямований саботаж, ще й по вказівці зверху) – десь на рівні Кабміну. Через 5 місяців і після багатьох перепитів (про це теж окрема розмова) проект постанови (першої із двох) нарешті відправлено на розгляд урядового комітету Чернишова. МКСК обіцяє (вкотре), що постанову розглянуть вже цього тижня. Тому ми продовжуємо терпляче чекати. Шанси на закінчення епопеї або різні варіанти врегулювання - є, було б бажання їх реалізувати. Але вимушені констатувати, що фактично внеску держави в існуючий ЦСКІБ наразі – немає. Це якщо коротко. Докладно:

<https://detector.media/community/article/242391/2025-07-07-shcho-vidbuvaetsya-z-tsentrom-strategichnykh-komunikatsiy/>

Кримськотатарська газета Qırım відзначає 36-ту річницю заснування. – Мар'яна Зінченко

Кримськотатарська газета Qırım сьогодні святкує 36-річчя. 7 липня 1989 року вийшов перший номер газети, яка тоді мала назву Dostluq («Дружба»). Видання стало важливим у відродженні кримськотатарської мови, культури та ідентичності після радянських репресій. Dostluq була першою газетою, що публікувалася кримськотатарською мовою після депортації 1944 року. У Кримськотатарському культурному центрі зазначили, що після окупації Криму у 2014 році незалежна кримськотатарська газета Qırım опинилася під тиском російської окупаційної влади. Видання та його журналісти зазнають постійних переслідувань, обшуків та цензури. Докладно:

<https://detector.media/infospace/article/242406/2025-07-07-krymskotatarska-gazeta-qrm-vidznachaie-36-tu-richnytsyu-zasnuvannya/>

Регіональна культурна політика, культурно-мистецькі ініціативи громад

Громадські та благодійні організації можуть отримати 10 тис. доларів на культурні проєкти

Громадські та благодійні організації можуть отримати 10 тис. доларів на реалізацію проєкту про культуру та соціальну згуртованість. ГО «Культурна платформа Закарпаття» у партнерстві з ЮНЕСКО оголосили відкритий конкурс. Серед інших тем – інклюзивність та підтримка прав людини. Подавати заявки можна до 20 липня. Докладно:

<https://www.platfor.ma/gromadski-ta-blagodijni-organizatsiyi-mozhut-otrymaty-10-tys-dolariv-na-kulturni-proyekty/>

Випікання паски, засолювання сала і роги до короваю: шість елементів внесли до переліку нематеріальної культурної спадщини Волині

До обласного переліку нематеріальної культурної спадщини Волині офіційно внесли шість елементів. Загалом їх у списку 46. До списку внесли такі елементи: традиція випікання паски – рівненська громада; давній спосіб засолювання сала – Рівненська громада; столинські роги до короваю – Рівненська громада; приготування вареників з гречаного борошна з солоним сиром – Шацька громада; техніка вишивки «Ретязь за контурами малюнка (рисунка)» – Любешівська громада; плетіння з лозового прута (лозоплетіння) – Луцька громада. Докладно:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/819059-vipikannya-paski-zasolyuvannya-sala-i-rogi-do-korovayu-shist-elementiv-vnesli-do-pereliku-nematerialnoi-kulturnoi-spadshchini-volini>

Мовні питання

Люди, які б могли обіймати посаду мовного омбудсмена, просто недопущені до конкурсу, – Кремінь. – Євген Козярін

Серед іншого в ефірі Еспreso уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь зазначив: «дуже прикро, що ті, хто справді могли б очолити цю інституцію, а це десятки, якщо не сотні, якщо не тисячі людей, які могли б обійняти за просто цю посаду, вони просто не будуть допущені до цього конкурсу і від того, звичайно, стає прикро, тому що під ударом не просто інституція, під ударом – захист мовних прав громадян України...». Докладно:

<https://espreso.tv/kultura-lyudi-yaki-b-mogli-obiymati-posadu-movnogo-ombudsmena-prosto-nedopushcheni-do-konkursu-kremin>

Мені досі невідомо, коли буде засідання уряду, де мають призначити нового мовного омбудсмена, – Кремінь. – Євген Козярін

«Я сподіваюся, що все, що відбувається довкола мовного закону і посади Уповноваженого зберігатиме свою силу. Я вірю в те, що рано чи пізно уповноважений з'явиться. Мені дуже прикро, що кожен із трьох претендентів, крім напевно пана Завальського публічно не пояснив, які будуть його перспективи на цій посаді. Я кажу і про професорку Київського університету Шевченка пані Івановську, я кажу і про кандидатуру Мінкульту Павла Полянського... натомість ми бачимо суцільну тишу, абсолютно неприпустиму, особливо для такої інституції як Уповноважений з захисту державної мови. І саме за такої тиші, у суспільства виникають питання, що далі. Будемо сподіватися, що рано чи пізно рішення буде ухвалено, воно буде ухвалене на виконання мовного закону і на користь та з врахуванням національних інтересів», – сказав уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь. Докладно:

<https://espreso.tv/kultura-meni-dosi-nevidomo-koli-bude-zasidannya-uryadu-de-mayut-priznachiti-novogo-movnogo-ombudsmena-kremin>

Фестивалі

Kurs Valüt, Фактично самі, Валерій Пузік та інші: в Одесі пройде фестиваль Виделкаfest. – Марічка Максимець

З 25 по 27 липня в Одесі відбудеться третій фестиваль української культури Виделкаfest. Фестиваль триватиме три дні та включатиме музичну, літературну, кінематографічну та дискусійну програми. Серед ключових тем – відновлення, ідентичність та роль культури під час війни. Гасло фестивалю – «Пам'ятай. Борись. Плекай.». Фестиваль відбувається у співпраці з Благодійним фондом Dignitas. У межах події проводиться збір коштів на суму 3 мільйони гривень для закупівлі евакуаційних роботизованих комплексів для піхоти 56 Маріупольської окремої мотопіхотної бригади. Докладно:

<https://liroom.com.ua/news/vydelkafest-2025/>

Театр

Перший sold out у Жовтневому. МУР розповіли подробиці нової вистави.

– Дар'я Лобанок

Квитки на прем'єру «РЕБЕЛІЯ [1991]» від колективу МУР на 21 серпня у Жовтневому палаці майже розпродано. Тому організатори відкрили нову дату на 22 серпня. Це історія про здобуття незалежності України. Героями вистави стануть Іван Світличний, В'ячеслав Чорновіл, Віктор Кукса, Василь Стус, Алла Горська, Іван Дзюба, Леонід Кравчук та інші. Режисером постановки став Олександр Хоменко, режисеркою хореографії – Інна Матюшина, художницею по костюмах – Леся Патока, сценографкою – Софія Zbroya Пляцко. Після прем'єри у Жовтневому колектив одразу вирушає у всеукраїнський тур. Докладноб

<https://life.pravda.com.ua/culture/mur-rozpovili-pro-shcho-bude-nova-vistava-rebeliya-1991-309065/>

Театр ім. Лесі Українки готується до прем'єри комедії «Шалене рандеву в готелі «Вестмінстер». – Віолетта Луньова

Ця вистава обіцяє стати справжньою подією. Два прем'єрні покази відбудуться 18 та 19 липня. Обидві йтимуть на основній сцені. Докладно:

<https://ktoday.com.ua/48395/teatr-im-lesi-ukrayinky-gotuyetsya-do-premyery-komedyi-shalene-randevu-v-goteli-vestminster/>

Візуальні мистецтва

Київська бієнале 2025 оголосила локації й теми

6-та Київська бієнале оголосила локації й теми – виставку проведуть у трьох європейських та двох українських містах. Зокрема представлять понад 10 нових художніх проєктів, а також твори з міжнародних музеїв. У фокусі – історична рефлексія невдалих спроб солідарності й інтернаціоналізму. Співорганізатором Київської бієнале 2025, яка відзначає своє 10-річчя, стала L'Internationale – європейська конфедерація музеїв, мистецьких інституцій та університетів. Виставки й публічні програми 6-ї Київської бієнале на міжнародних майданчиках продовжаться й у 2026 році. Докладно:

<https://www.platfor.ma/kyivska-biyenale-2025-ogolosyla-lokatsiyi-j-temy/>

Присвята світовому українському жіноцтву. До 100-річчя Союзу Українок Америки у Києві відкриють виставковий проєкт «УКРАЇНКИ». – Катерина Кадакова

До 100-річчя Союзу Українок Америки у Києві відкриють історико-мистецький проєкт «УКРАЇНКИ» – виставку-присвяту світовому українському жіноцтву, що зберігає зв'язок із батьківщиною та здійснює вагомий внесок у боротьбу за її незалежність. Експозиція знайомить зі сторічним життєписом Союзу Українок Америки, а також представляє колекцію мистецьких творів українсько-американських художниць, нещодавно переданих в дар Музею української діаспори (філії Музею історії міста Києва) за сприяння США. В історичному розділі виставки представлено рідкісні архівні світлини та друковані матеріали, які засвідчують діяльність Союзу Українок Америки, спрямованих на підтримку України, а також збереження національної ідентичності та культурної спадщини в еміграції. Мистецький розділ виставки

складається з творів живопису, графіки та скульптури авторства шістнадцяти українсько-американських художників різних поколінь. Офіційне відкриття виставки – 10 липня в Музеї української діаспори, ознайомитись з експозицією можна до 28 вересня. Докладно:

<https://divoche.media/2025/07/07/prysviata-svitovomu-ukrainskomu-zhinotstvu-do-100-richchia-soiuzu-ukrainok-ameryky-u-kyievi-vidkryiut-vystavkovyy-proiekt-ukrayinky/>

Кіномистецтво. Кінопрокат

На фестивалі документального кіно в Косові покажуть дві українські стрічки – «Спеціальна операція» та «Озираючись назад». – Поліна Горlach

У межах міжнародного фестивалю документального та короткометражного кіно у Косові DokuFest покажуть два українські фільми – роботу Олексія Радинського і стрічку Міли Жлуктенко та Даніеля Асаді Фаезі. В повнометражному конкурсі змагатиметься стрічка Радинського «Спеціальна операція». В короткометражному конкурсі покажуть фільм «Озираючись назад» (In Retrospect) Міли Жлуктенко та Даніеля Асаді Фаезі. Кінофестиваль пройде з 1 по 9 серпня. Докладно:

<https://suspilne.media/culture/1060885-na-festivali-dokumentalnogo-kino-v-kosovo-pokazut-dvi-ukrainski-stricki-specialna-operacia-ta-oziraucis-nazad/>

Реве та стогне: бездіалоговий фільм «Дівія» про поранену українську природу показали на фестивалі в Карлових Варах

«Дівія» – це бездіалоговий фільм про українську природу, яка кричить від ран російського вторгнення. Це красиве кіно, за яким стоять роки роботи та особиста небайдужість. Кінокритикиня Соня Вселюбська подивилася фільм та розповідає, як Грешку вдалося створити такий красномовний й емоційний фільм без жодного слова. Докладно:

<https://life.pravda.com.ua/culture/premyera-filmu-diviya-309070/>

Докфільм «Дівія» Дмитра Грешка став одним із трьох переможців другого конкурсу програми proMOTION 2025 від Українського Інституту. – Анастасія Ампілогова

Документальний фільм «Дівія» режисера Дмитра Грешка став одним із трьох переможців другого конкурсу програми proMOTION 2025 від Українського Інституту. Разом із такими фільмами, як «Тиха повінь» та «З любов'ю з фронту», стрічка отримає фінансування на міжнародне просування – до 8000 євро на участь у фестивалях, маркетингах і промокампаніях за кордоном. Докладно:

<https://bit.ua/2025/07/dokfilm-diviya-dmytra-greshka-stav-odnym-iz-trokh-peremozhitsiv-drugogo-konkursu-programy-promotion-2025-vid-ukrayinskogo-institutu/>

В Ужгороді відбудеться четвертий кінофестиваль «Кіно сусідів»: що можна побачити у програмі

З 6 по 10 серпня в Ужгороді відбудеться четвертий щорічний міжнародний кінофестиваль «Кіно сусідів», де покажуть фільми зі Словаччини, Угорщини, Чехії, Австрії, Польщі та Румунії. Цьогоріч до програми фестивалю увійшли 9 повнометражних фільмів, 4 блоки короткого метру та 3 ретроспективних стрічки. На «Кіно сусідів» глядачі та глядачки зможуть побачити фільми з 6 країн, яких із Закарпаттям об'єднує історичне минуле та спільний досвід. Докладно:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/819156-v-uzhgorodi-vidbudetsya-chetvertiy-kinofestival-kino-susidiv-shcho-mozhna-pobachiti-u-programi>

Вийшов міжнародний трейлер «2000 метрів до Андріївки» Мстислава Чернова: де і коли можна подивитися фільм. – Анастасія Курінська

Другу повнометражну стрічку українського режисера та лауреата «Оскара» Мстислава Чернова «2000 метрів до Андріївки», міжнародний трейлер якої вийшов днями, можна буде подивитися у кіно вже цього літа. В український прокат фільм виходить 28 серпня. Докладно:

<https://suspilne.media/culture/1060821-vijsov-miznarodnij-trejler-filmu-2000-metriv-do-andriivki-mstislava-cernova-de-i-koli-mozna-podivitisa/>

Як математики нагнули Кремль, визволили українського дисидента Леоніда Плюща і до чого тут сучасна Україна? – Катерина Гладка

У червні у Будинку кіно пройшов показ фільму «Математики, які «нагнули» Кремль» – це «не просто кіно на якусь відсторонену тему, а сімейна історія про французького математика Лорана Шварца – одного з тих математиків, які визволяли Леоніда Плюща, українського дисидента, математика і літературознавця, якого в 70-х КДБ запроторило до дніпропетровської психлікарні». До Києва стрічку привіз французький режисер Матьє Шварц, внук Лорана Шварца. У показі стрічки взяв участь представник Посольства Франції в Україні Олів'є Жако. Щоб фільм приїхав до України, працювала велика команда людей, створюючи культурну дипломатію власними руками. Серед них письменниця Оксана Забужко, яка довго дружила з Плющами, багато написала, проводила спільні зустрічі, кінематографіст і засновник асоціації PROSVITA Олександр Кришталович, родина Тараса Шамайди та Ліліани Вежбовської, кінематографісти, приватний бізнес, а також Посольство Франції в Україні. Після показу фільму була розмова режисера Матьє Шварца, письменниці Оксани Забужко, кінематографіста Олександра Кришталовича під модераторством директорки кінотеатру «Ліра» Ірини Плехової. Серед усього постало й питання майбутнього прокату. Бо фільм, який створили для західної аудиторії, виявився не менш потрібним й в Україні, адже передовсім йдеться про нашого дисидента Леоніда Плюща. Історія Леоніда Плюща і ця важлива перемога громадянського суспільства несправедливо пропущена в нашому досвіді, а, враховуючи нинішню війну та загалом політичну картину, знову актуальна. Докладно:

https://lb.ua/culture/2025/07/07/685441_yak_matematiki_nagnuli_kreml.html

Стрічка «Відпустка наосліп» з'явилась в національному онлайн-кінотеатрі

Романтична комедія «Відпустка наосліп» про Карпати, кохання та подорож, яка змінила все, доступна для перегляду онлайн на українській платформі – Sweet.TV. Докладно:

<https://www.cinema.in.ua/vidpustka-naoslip-onlain/>

Література. Книговидання

Відкрито опенкол для українських видавців на книжковий ярмарок у Франкфурті. – Дарина Карапетян

Український інститут книги (УІК) запрошує видавництва подавати заявки на участь у Франкфуртському книжковому ярмарку, який відбудеться 15–19 жовтня. Українські книжки будуть представлені в межах єдиного національного стенду. Дедлайн подачі – 18 липня (включно). Про умови та вимоги для участі в ярмарку, докладно:

<https://lyuk.media/news/frankfurter-buchmesse/>

Книжковий ринок-2025 – кілька висновків без оптимізму. – ІРИНА БАТУРЕВИЧ

Четвертий рік повномасштабної війни – один із найважчих для українського книговидання. На цей раз, майже без європейської й, тим більш, американської допомоги, з іще активнішими атаками дронів та ракет по цивільній інфраструктурі, знову дефіцитом кадрів та читачів, і попри біль втрат. У матеріалі авторка робить огляд реальної оцінки ситуації у книговиданні в Україні. За ці пів року 2025-го росія особливо активно нищила українську книжкову інфраструктуру. Саме ці події сприяють появі нашої книжкової галузі на периферії міжнародної уваги... За звітом Книжкової палати України – видано 6680 назв книжок за перше півріччя накладом 13,2 млн примірників, що приблизно відповідає даним аналогічного періоду минулого року. Проте видавці і друкарі бачать «масивне» падіння ринку... Гіпотези щодо зменшення купівлі книжок, різняться, проте найчастіше називають емоційну втому та падіння купівельної спроможності читачів... В усьому світі здорожчання книжок найчастіше пов'язане з цінами на целюлозу... Але з огляду на падіння продажів видавці й книгарні намагаються втримати ціни у побоюванні ще більших втрат... Проте наскільки довго галузі вдаватиметься таке штучне стримування, невідомо, тому готуватися до наступного здорожчання книжок варто у найближчому майбутньому... Однією з найцікавіших тенденцій є зростання кількості англійських книжок, виданих на території України. Ще торік українські видавці надрукували 923 тис. примірників англійською мовою, що у два з половиною рази перевищує накладу книжок російською... Водночас цей інтерес підживлений на законодавчому рівні – англійську обов'язково мають знати ціла низка службовців, від поліцейських до викладачів закладів вищої освіти. Проте книжки, що видаються в Україні – в основному переклади творів, на які уже не поширюється дія копірайту... Видавці Словенії, Греції та інших європейських

країн з порівняно невеликою кількістю мовців застерігають: це лише початок тренду, що в перспективі десятиріччя може перерости у пряму купівлю англomовних бестселерів ще до появи їхніх перекладів... Тому видавці або домовляються про одночасні релізи англійською та локальними мовами, або купують права на видання твору англійською мовою на власний ринок, причому другий сценарій стає дедалі популярнішим... Найзатребуванішою для читання є художня книжка, за жанром – фентезі / роменітезі... Окрім того, серед читацької аудиторії точаться запеклі дискусії щодо жанру «дарк-роман», який поєднує елементи готики, хоррору, психологічної драми та романтики, і досліджує «темні сторони» людської природи та розмиті моральні норми... На тлі продажів цих книжок, військова тематика – залишається дуже незначним вкрапленням у літературному ландшафті. Серед винятків – книги, що досліджують війну через історії людей. Є зацікавленість – до мальовисів на військову тематику... Майже всі колись дитячі видавництва розширили свій каталог за межі дитліту – дітей в Україні стає менше, і втриматися у цьому сегменті можуть лише ті, хто виявляє неабияку креативність у боротьбі за аудиторію... Дитяче книговидавання в Україні переживає «не просто важкі, а дуже важкі часи»... Падіння відчутне як у фізичних книгарнях, так і в онлайн... Серед жанрів зацікавленість набуває дитячий нонфікшн... Проте втрата читачів відчутна не тільки через виїзд за кордон, але й через падіння інтересу до читання всередині країни... Зменшення аудиторії на 5,6 млн – нехай і не всі вони були читачами, – величезний удар по книговидаванню. І як показали останні роки, ані блекаут, ані доступність книги як розваги, ані прагнення відкривати українську літературу замість російської, не здатні пом'якшити цієї втрати у довготерміновій перспективі. Конкуренція за читачів, що загострилася ще у 2023 році, перетворилася на диктат останніх. ... Вимогливість читачів постійно зростає, і для розвитку конкуренції – це прекрасно. Проте чи можлива ця конкуренція, позитивне зростання на межі виснаження усіх ресурсів, – у невиспаних Києві чи Харкові, в інших містах України? Що може зробити держава і галузь? Чи можемо ми досі покладатися на міжнародну співпрацю? Бракує довіри та довгострокових правил гри – про це кажуть і видавці, і книгрозповсюдники. Ситуація вимагає обговорення... Докладно:

<https://chytomo.com/knyzhkovyj-rynok-2025-kilka-vysnovkiv-bez-optymizmu/>

Самвидав – андеграунд чи альтернатива: що варто знати про сучасну українську культуру зинів. – Оксана Заблоцька

Книговидавництво, попри певну романтизованість галузі, є насамперед бізнесом: пріоритет у ньому надають мейнстримним темам та авторам. Нішеві видання, що опиняються в андеграунді, знаходять читачів альтернативним способом – через самвидав. Раніше самвидав для українських авторів був вимушеним кроком, єдиною можливістю обійти державну цензуру, але тепер цей «шлях самурая» нерідко обирають добровільно. У матеріалі розповідається про літературний самвидав та сучасну українську культуру зинів – окрему

екосистему нашого книговидавництва, в якій свобода творчості не обмежується комерційними рамками. Докладно:

<https://suspilne.media/culture/1055999-samvidav-andegraund-ci-alternativa-so-varto-znati-pro-sucasnu-ukrainsku-kulturu-ziniv/>

Через обстріл РФ згоріли обкладинки мальовисів українського видавництва

Внаслідок ракетного удару російськими військами по Києву вночі з 3 на 4 липня, згоріли обкладинки до мальовисів українського видавництва UA Comix. Окупаційні війська знищили наклад обкладинок до другого випуску мальовису «Плющ. За стіною», а саме 1000 примірників. За словами головної редакторки видавництва UA Comix Руслани Коропецької, внаслідок удару постраждала одна з локацій київської друкарні «Майстер книг» – приміщення, де робили лакування обкладинки. Докладно:

<https://chytomo.com/cherez-obstril-rf-zhorily-obkladynky-malopysiv-ukrainskoho-vydavnytstva/>

Розпочали прийом заявок на здобуття премії Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки

Державний комітет телебачення і радіомовлення України проводить прийом заявок для участі в конкурсі на здобуття премії Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва за 2025 рік. Про номінацію, умови участі, вимоги, докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/819152-rozpochali-priyom-zayavok-na-zdobuttya-premii-kabinetu-ministriv-ukraini-imeni-lesi-ukrainki>

Письменника Андрія Любку та історикиню Наталію Старченко номінували на нагороду «Амбасадор нової Європи» 2024 року. – Поліна Горlach

У фіналі міжнародної нагороди «Амбасадор нової Європи» 2024 року дві українські книжки – «Війна з тильного боку» Андрія Любки та «Українські світи Речі Посполитої. Історії про історії» історикині Наталії Старченко. Докладно:

<https://suspilne.media/culture/1060453-pismennika-andria-lubku-ta-istorikinu-nataliu-starченко-nominuvali-na-nagorodu-ambasador-novoi-evropi-2024-roku/>

Українська письменниця та гік-портал стали переможцями премії «Єврокон»

Українська письменниця, сценаристка та кіноредакторка Катерина Пекур та портал UAGeek стали одними з переможців премії Європейської спільноти наукової фантастики «Єврокон». Про це повідомляється на сайті премії. Катерина Пекур отримала нагороду у номінації «Кризаліс», яка присуджується за яскравий дебют у жанрі фантастики. Докладно:

<https://chytomo.com/ukrainska-pysmennytsia-ta-gik-portal-staly-peremozhtsiamy-premii-ievrokon/>

Музейна справа

Український інститут випустив деколонізаційний гід для музеїв: для чого він. – Поліна Горlach

Український інститут випустив посібник «Підтримка деколонізації в музеях: Україна у фокусі». Він містить практичні інструменти та покрокові рекомендації музеям, як переосмислити репрезентацію української історії та ідентичності. Посібник розробив УІ у співпраці з ICOM UK, ICOM Ukraine (національними комітетами Міжнародної ради музеїв у Великій Британії та Україні) та Асоціацією музеїв за підтримки Британської ради. Мета посібника – допомогти музеям та фахівцям у галузі культурної спадщини з усього світу внести Україну до своєї практики деколонізації. Він також містить інформацію про те, як протистояти колоніальним наративам, негативним стереотипам, спотворенню і неправильному трактуванню України та її культурної спадщини. Практичні приклади взято з архівів, галерей, бібліотек та музеїв, щоб продемонструвати, як можна обмінюватися знаннями між різними типами пам'яткознавчих установ. Докладно:

<https://suspilne.media/culture/1060741-ukrainskij-institut-vipustiv-dekolonizacijnij-gid-dla-muzeiv-dla-cogo-vin/>

Музей історії Кам'янського: голос культури України лунав у Європі. – Віолетта Луньова

Музей історії міста Кам'янське було представлено на Міжнародній конференції «Стійкість. Відновлення. Майбутнє: Культура у відновленні України», що відбулася наприкінці червня у Варшаві. Директорка установи – Наталія Буланова – кандидатка історичних наук, працювала разом з іншими фахівцями музейної справи з України та 13 країн світу. Учасники зустрічі обговорювали життєво важливу роль культури у відновленні нашої держави. На конференції йшлося про адаптацію культурних установ до викликів війни, обмін досвідом та непохитну міжнародну підтримку України. В рамках конференції відбулося урочисте відкриття художньої виставки – «В епіцентрі бурі. Модернізм в Україні» у Музеї мистецтв міста Лодзь. Докладно:

<https://ktoday.com.ua/48478/muzej-istoriyi-kamyanskogo-golos-kultury-ukrayiny-lunav-u-yevropi/>

Охорона культурної спадщини

Землі скіфського городища на Харківщині (якось) опинилися в приватній власності. Облпрокуратура вимагає повернути їх державі. – Дарина Карапетян

На Харківщині понад 17 гектарів землі, де розташована археологічна пам'ятка національного значення, перебували у приватній власності з 1993 року. Йдеться про скіфське городище «Полкова Микитівка», датоване періодом VI–III століття до нашої ери. Харківська обласна прокуратура з'ясувала, що городище, передане 30 років тому у приватне фермерське користування, було зроблено з численними обходженнями закону і без дозволу органів, які охороняють культурну спадщину. Протягом всіх цих років на території колишнього городища регулярно знаходили археологічні артефакти: глиняний

посуд, знаряддя праці, бронзові наконечники стріл і навіть сліди давнього металургійного виробництва тощо. Відчуження з державної власності земельної ділянки, на якій розташовані пам'ятки археології, фактично унеможливорює здійснення державою права користування та розпорядження цими пам'ятками археології. Прокуратура просить суд визнати недійсним державний акт на право постійного користування цією ділянкою, скасувати рішення органу місцевого самоврядування, на підставі якого вона була передана, та зобов'язати повернути землю у власність держави. Господарський суд Харківської області відкрив провадження у справі. Чому це відбувається лише через 32 роки – питання відкрите. Докладно:

<https://lyuk.media/news/scythian-lands/>

Підтримка України у світі

Голос України з британського лісу: «Праліс» – про війну, втрати і вибір. – Ганна Тимошенко

Короткометражний фільм «Праліс» Олександра Гатчінгсона – це емоційне висловлювання, художній крик про війну в Україні, трансформований у символи, метафори й образи. Стрічка знята в лісах британського Вілтширу. Її прем'єра вже відбулася на YouTube. Докладно:

<https://ktoday.com.ua/48527/golos-ukrayiny-z-brytanskogo-lisu-pralis-pro-vijnu-vtraty-i-vybir/>

Випуск підготувала

В. В. Пижевська,
головний бібліограф сектору оперативного інформування
та розповсюдження інформації відділу НАУІ
Інформцентру з питань культури та мистецтва,
E-mail: infocenter@nplu.org; info_nplu@ua.fm
контакт. тел.: 425-23-26